

Plantage Middenlaan 2c, Amsterdam
Postbus 20123, 1000 HC Amsterdam
Tel. 020-6228115 - Fax 020-6266091
Postbank 347147

Bijeenkomst Raad voor het Natuurbeheer
over het rapport "Gaan we te ver?"
Pleidooi voor een bezinning op de relatie
toerisme - duurzaamheid - milieu
dd. 9 februari 1995 te Den Haag.

Inleiding van drs. G.J. Jutten, directeur IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie, als reactie op de inleiding van de heer ir. J. Barkhof, plv. hoofddirecteur ANWB.

Toerisme en natuur hebben een specifieke relatie.

Die specifieke relatie wordt danig op de proef gesteld. Aan de orde is of wij in staat zijn een duurzaam toerisme te ontwikkelen dat recht doet aan de draagkracht van de aarde én aan de behoeften van de mens.

De heer Barkhof geeft aan, dat de reële en gevreesde aantasting van natuur en milieu zeker niet alleen door toerisme wordt veroorzaakt. Dat moge zo zijn, ik zie daar geen reden in, de bezinning van vandaag op de invloed van toerisme te relativiseren. Daarbij is niet de schuldvraag interessant, noch het aankweken van een nieuw soort erfzondebesef. Het gaat om de vraag: Zijn we in staat om rekening te houden met de draagkracht van de aarde ook op langere termijn en gaan we er in de toeristische sector nu ook echt werk van maken?

De ANWB kiest voor een strategie van kleine stappen. Prima, wat mij betreft, maar mogen het stappen zijn op verschillende trajecten tegelijk? Als zeer grote consumenten-organisatie, maar tegelijkertijd toeroperator, moet dat dunkt me mogelijk zijn. Twee stappen die ik nadrukkelijk wil bepleiten zijn:

verbetering van het toeristisch produkt enerzijds en verbetering van de informatie aan de toerist anderzijds. Ik werk dat kort uit.

a. Verbetering van het toeristisch produkt.

Als er één sector is, die direct afhankelijk is van de kwaliteit van natuur en milieu, dan is dat wel de toeristische sector. Daarom is het des te meer verbazingwekkend dat de milieuzorg in deze sector niet zo ver ontwikkeld is als in bijvoorbeeld de chemie of de bouw. Op basis van de erkenning van de door de heer Barkhof genoemde intrinsieke waarde van de natuur, is een appel op de toeristische sector toch kansrijk, zou men denken. Dáár moet de zorg voor natuur als basis voor het bestaan een voedingsbodem kunnen vinden. Bovendien is het gelet op het belang dat toeristen in toenemende mate hechten aan een natuur-verantwoorde reis, een element met marktwaarde. Vandaar mijn pleidooi om kwaliteitseisen met betrekking tot accommodatie, activiteiten, e.d. uit te breiden met kwaliteitseisen ten aanzien van natuur- en milieuzorg. Door deze eisen direct zichtbaar te

5.1

5

maken in duidelijke produkt-informatie (het genoemde voorbeeld van het Zwitserse SRR-Reisen spreekt mij aan), kunnen toeroperators aangesproken worden op hun zorg voor een goed produkt, goed ook voor natuur en milieu.

Ik bespeur een zekere voorzichtigheid bij de ANWB in de opmerking dat men "wil bezien in hoeverre het mogelijk is activiteiten te toetsen aan duurzaamheid". Ik hoop dat de ANWB als toeroperator een duidelijke voortrekkersrol wil vervullen. Ik zie voor me dat de ANWB met zijn rijke traditie op het terrein van criteria voor bondshotels, kampeerterreinen, zeer wel in staat is een systeem van "groene sterren" te ontwikkelen.

b. Verbetering van de informatie aan de toerist.

Bij informatie, voorlichting en educatie onderscheid ik twee accenten:

1.

Versterking van informatieve en educatieve activiteiten op locatie.

Bij dragend aan kennis en begrip omtrent de natuurwaarden ter plaatse, maar ook bij dragend aan de vergroting van de mogelijkheden van natuurbeleving en natuurgerichte activiteiten. De toeristische mogelijkheden worden daarmee kwalitatief vergroot; de consument heeft er, zo blijkt, belangstelling voor.

2.

Versterking van informatieve en educatieve activiteiten in het onderwijs, maar ook in het vormingswerk, bij volksuniversiteiten en dergelijke.

Dan gaat het om kennis van de relatie toerisme en natuur, om het bewust zijn en zichtbaar maken van de effecten van toerisme en de perspectieven op veranderingen. Het gaat dan om het kunnen maken van afwegingen; om het bespreekbaar maken van wat nu nog vanzelfsprekendheden zijn op het terrein van toerisme en recreatie. Moeten we wel elk jaar op wintersport? Vakantiebestemming en mobiliteit komen aan de orde, evenzeer als de mogelijkheden voor natuurgerichte recreatie in eigen land, liefst op loop- en fietsafstand.

Investeren in mensen dus! Uit de inleiding van de heer Barkhof begrijp ik dat de ANWB zich daar actief voor in wil zetten. Ik zie goede mogelijkheden voor nieuwe activiteiten, voor verschillende stappen ook op dit terrein. Concrete activiteiten in Nederland die daarbij aansluiten zijn bijvoorbeeld natuurgerichte activiteiten voor gasten van kampeer- en bungalowterreinen, de vergroting van de natuurwaarden en de beleving daarvan in de stad (campagne van het IVN "natuur in stad en dorp"), die goed te koppelen is met de groeiende vraag naar op cultuur gericht toerisme. Ook het Kaderplan Natuur- en milieueducatie -een initiatief van 7 departementen- biedt perspectief op versterking van deze voorlichting en educatie. "Vrijtijdsbesteding en recreatie" wordt in dat plan expliciet genoemd als activiteiten-profiel. Graag nodig ik de ANWB uit in dit kaderplan samen met het IVN actief te participeren.